

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 i 2354 oraz z 2019 r. poz. 60, 303 i 577) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 w ust. 2 w pkt 2:

a) lit. c i d otrzymują brzmienie:

„c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2018 r. poz. 2094, 2399, 577 i 622), jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

d) posiadającym kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy,”

b) w lit. e część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt i pracę na okres nieprzekraczający dziewięciu miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.”;

---

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych oraz ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- 2) w art. 2:
  - a) uchyla się pkt 1–4,
  - b) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) dziecku – oznacza to dziecko własne, dziecko przysposobione oraz dziecko, w sprawie którego toczy się postępowanie o przysposobienie, lub dziecko znajdujące się pod opieką prawną;”,
  - c) uchyla się pkt 6, 7, 9, 12–14, 16 i 18–22;
- 3) w art. 4 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Świadczenie wychowawcze przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dziecko wspólnie zamieszkuje i pozostaje na utrzymaniu odpowiednio matki, ojca lub opiekuna faktycznego, albo opiekunowi prawnemu dziecka, z zastrzeżeniem art. 5 ust. 2a.”;
- 4) w art. 5:
  - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Świadczenie wychowawcze przysługuje osobom, o których mowa w art. 4 ust. 2, w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko.”,
  - b) uchyla się ust. 3 i 4;
- 5) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Art. 6. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, zwiększyć wysokość kwoty, o której mowa w art. 5 ust. 1, biorąc pod uwagę prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy.”;
- 6) uchyla się art. 7;
- 7) w art. 8 uchyla się ust. 2;
- 8) w art. 10 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Organ właściwy może, w formie pisemnej, upoważnić swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy, a także inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy do prowadzenia postępowań w sprawach, o których mowa w ust. 1, a także do wydawania w tych sprawach rozstrzygnięć, w tym decyzji, oraz przekazywania informacji, o której mowa w art. 13a ust. 2.”;

9) w art. 11:

a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) wydaje rozstrzygnięcia, w tym decyzje, oraz przekazuje informację, o której mowa w art. 13a ust. 2, w sprawach świadczenia wychowawczego realizowanego w związku z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego.”,

b) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Wojewoda może, w formie pisemnej, upoważnić pracownika urzędu wojewódzkiego do załatwiania w jego imieniu spraw dotyczących realizacji świadczenia wychowawczego w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, a także do wydawania w tych sprawach rozstrzygnięć, w tym decyzji, oraz przekazywania informacji, o której mowa w art. 13a ust. 2.

3. Świadczenie wychowawcze przyznane przez wojewodę wypłaca organ właściwy.”;

10) w art. 13:

a) w ust. 3:

– pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) dzieci, na które osoba, o której mowa w ust. 1, ubiega się o przyznanie świadczenia wychowawczego, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość”;

– dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) innych osób, podane przez osobę ubiegającą się o przyznanie świadczenia wychowawczego – jeżeli w sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.”,

b) w ust. 4:

– uchyla się pkt 1 i 2,

– w pkt 3 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) inne dokumenty, w tym oświadczenia, potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia wychowawczego będącego przedmiotem wniosku.”,

c) uchyla się ust. 12, 13, 16 i 17,

d) ust. 18 i 19 otrzymują brzmienie:

„18. Ilekroć w postępowaniach w sprawach o przyznanie świadczenia wychowawczego jest wymagane potwierdzenie nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia wychowawczego przedkłada odpowiednie zaświadczenie lub oświadczenie.

19. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 18, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.”,

e) w ust. 22 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w oświadczeniach niezbędnych do ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego”,

f) w ust. 23 uchyla się pkt 2;

11) po art. 13 dodaje się art. 13a w brzmieniu:

„Art. 13a. 1. Przyznanie przez organ właściwy lub wojewodę świadczenia wychowawczego nie wymaga wydania decyzji. Odmowa przyznania świadczenia wychowawczego, uchylenie lub zmiana prawa do świadczenia wychowawczego oraz rozstrzygnięcie w sprawie nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego wymagają wydania decyzji.

2. Organ właściwy lub wojewoda przesyła wnioskodawcy informację o przyznaniu świadczenia wychowawczego na wskazany przez niego adres poczty elektronicznej – o ile wnioskodawca wskazał adres poczty elektronicznej we wniosku. W przypadku gdy wnioskodawca nie wskazał adresu poczty elektronicznej, organ właściwy lub wojewoda, odbierając wniosek od wnioskodawcy, informuje go o możliwości odebrania od tego organu informacji o przyznaniu świadczenia wychowawczego.

3. Nieodebranie informacji o przyznaniu świadczenia wychowawczego nie wstrzymuje wypłaty tego świadczenia.”;

12) w art. 14:

a) w ust. 2 w pkt 1:

- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„dane dotyczące osób pobierających świadczenie wychowawcze, osób ubiegających się o świadczenie wychowawcze oraz dzieci, na które osoby te pobierają świadczenie wychowawcze lub ubiegają się o przyznanie tego świadczenia:”,
- lit. h otrzymuje brzmienie:
„h) stopień pokrewieństwa”,
- uchyla się lit. i, ic oraz l,
- lit. n otrzymuje brzmienie:
„n) organ, który przyznał świadczenie, datę przyznania świadczenia oraz numer sprawy,”,

b) w ust. 4:

- pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) organowi właściwemu i wojewodzie – w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o przyznanie świadczenia wychowawczego, osób pobierających świadczenie wychowawcze oraz dzieci, na które osoby te pobierają świadczenie wychowawcze lub ubiegają się o przyznanie świadczenia wychowawczego;”,
- uchyla się pkt 5,

c) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Podmioty wymienione w ust. 4 przechowują informacje, o których mowa w ust. 2, przez okres 10 lat od dnia ich udostępnienia z rejestru centralnego, o którym mowa w ust. 2, z wyjątkiem informacji dotyczących osób, którym świadczenie wychowawcze nie zostało przyznane, które przechowuje się przez okres 1 roku od dnia, w którym decyzja w sprawie świadczenia stała się ostateczna, lub od dnia pozostawienia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia bez rozpatrzenia.”;

13) w art. 16:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku przebywania osoby, o której mowa w art. 4 ust. 2, lub członka rodziny tej osoby w dniu przyznania świadczenia wychowawczego lub po

tym dniu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, o którym mowa w ust. 1, organ właściwy występuje do wojewody o ustalenie, czy w sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.”,

b) ust. 5–7 otrzymują brzmienie:

„5. W przypadku gdy wojewoda w sytuacji, o której mowa w ust. 1, ustali, że mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, ustala prawo do świadczenia wychowawczego zgodnie z art. 11.

6. W przypadku gdy wojewoda w sytuacji, o której mowa w ust. 2, ustali, że mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, organ właściwy uchyla prawo do świadczenia wychowawczego za okres, w którym osoba podlega ustawodawstwu w zakresie świadczeń na rodzinę w innym państwie, o którym mowa w ust. 1, w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6, wojewoda ustala prawo do świadczenia wychowawczego zgodnie z art. 11 od dnia, w którym osoba podlega ustawodawstwu państwa, o którym mowa w ust. 1, w zakresie świadczeń na rodzinę w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.”;

14) w art. 17:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organ właściwy oraz wojewoda ustalający prawo do świadczenia wychowawczego są obowiązani do samodzielnego uzyskania lub weryfikacji drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, lub drogą pisemną, z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, oraz drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej, z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych, odpowiednio danych, o których mowa w art. 14 ust. 2 pkt 1 lit. a, b, d, f, g, ia, ib oraz k.”,

b) uchyla się ust. 2 i 3,

c) ust. 4–7 otrzymują brzmienie:

„4. W przypadku awarii systemów teleinformatycznych służących do wymiany, drogą elektroniczną, informacji, o których mowa w art. 14 ust. 2 pkt 1

lit. a, b, d, f, g oraz k, organ właściwy oraz wojewoda uzyskują te informacje w drodze pisemnej wymiany informacji. Podmioty prowadzące rejestry publiczne przekazują te informacje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku organu właściwego lub wojewody.

5. W przypadku braku możliwości samodzielnego uzyskania przez organ właściwy lub wojewodę informacji, o których mowa w art. 14 ust. 2 pkt 1 lit. a, b, d, f, g oraz k, z przyczyn nieleżących po stronie organu właściwego lub wojewody, organ właściwy lub wojewoda wzywają osobę, o której mowa w art. 13 ust. 1, do dołączenia tych informacji.

6. Minister właściwy do spraw rodziny pozyskuje drogą elektroniczną informacje niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń wychowawczych z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej, oraz z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych, w celu umożliwienia organom właściwym i wojewodom weryfikacji prawa do świadczeń wychowawczych, a także w celu monitorowania przez ministra właściwego do spraw rodziny oraz wojewodę realizacji świadczeń wychowawczych przez organy właściwe oraz wojewodów.

7. Minister właściwy do spraw rodziny w celu realizacji zadania, o którym mowa w ust. 6, przekazuje drogą elektroniczną podmiotom prowadzącym rejestry, o których mowa w ust. 6, dane, o których mowa w art. 14 ust. 2 pkt 1 lit. a, b, d oraz e.”;

15) w art. 18:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Prawo do świadczenia wychowawczego ustalone jest na okres od dnia 1 czerwca do dnia 31 maja roku następnego.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a–2c w brzmieniu:

„2a. Jeżeli w okresie 3 miesięcy, licząc od dnia urodzenia się dziecka, objęcia dziecka opieką lub przysposobienia dziecka, zostanie złożony wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, prawo to ustala się od miesiąca odpowiednio urodzenia się dziecka, objęcia dziecka opieką lub przysposobienia dziecka do końca okresu, o którym mowa w ust. 1. W przypadku złożenia wniosku po tym terminie, prawo do świadczenia wychowawczego ustala się, począwszy od

miesiąca, w którym wpłynął wniosek z prawidłowo wypełnionymi dokumentami, do końca okresu, o którym mowa w ust. 1.

2b. Jeżeli w terminie 3 miesięcy od dnia śmierci rodzica, opiekuna prawnego dziecka albo opiekuna faktycznego dziecka, którym zostało przyznane świadczenie wychowawcze, drugi rodzic, opiekun prawny dziecka albo opiekun faktyczny dziecka złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego na dane dziecko, prawo to ustala się, począwszy od dnia śmierci rodzica, opiekuna prawnego dziecka albo opiekuna faktycznego dziecka, nie wcześniej jednak niż od pierwszego dnia miesiąca następującego po ostatnim miesiącu, za który zmarłemu rodzicowi, opiekunowi prawnemu dziecka albo opiekunowi faktycznemu dziecka wypłacono ostatnie świadczenie wychowawcze.

2c. Jeżeli w terminie 3 miesięcy od dnia śmierci rodzica, opiekuna prawnego dziecka albo opiekuna faktycznego dziecka, z wniosku których toczyło się postępowanie o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego i postępowanie to nie zostało jeszcze zakończone, drugi rodzic, opiekun prawny dziecka albo opiekun faktyczny dziecka złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego na dane dziecko, prawo to ustala się drugiemu rodzicowi, opiekunowi prawnemu dziecka albo opiekunowi faktycznemu dziecka, przyjmując za datę złożenia wniosku datę złożenia wniosku przez zmarłego rodzica, opiekuna prawnego dziecka albo opiekuna faktycznego dziecka.”,

c) uchyla się ust. 3–6;

16) w art. 19 uchyla się ust. 4–6;

17) w art. 20 dodaje się ust. 3–5 w brzmieniu:

„3. W przypadku powzięcia informacji o zmianie miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie wychowawcze, organ właściwy, do którego został złożony wniosek o to świadczenie, przekazuje wniosek wraz z dokumentami do organu właściwego ze względu na nowe miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się.

4. W przypadku powzięcia informacji o zmianie miejsca zamieszkania osoby, której przyznano świadczenie wychowawcze, dotychczasowy organ właściwy przekazuje wydaną decyzję lub informację o przyznanym świadczeniu wychowawczym wraz z aktami sprawy organowi właściwemu ze względu na nowe miejsce zamieszkania w celu ich dalszej realizacji. Organ właściwy ze względu na nowe miejsce zamieszkania realizuje przyznane świadczenie wychowawcze bez konieczności wydawania kolejnej

decyzji lub informacji oraz jest właściwy do uchylenia, zmiany prawa do świadczenia wychowawczego, w tym ustalonego decyzją, oraz do ustalania i dochodzenia świadczeń nienależnie pobranych, jeżeli uległa zmianie sytuacja rodzinna rodziny mająca wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego, członek rodziny nabył prawo do świadczenia wychowawczego w innym państwie, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego stanowią inaczej, osoba nienależnie pobrała świadczenie wychowawcze lub wystąpiły inne okoliczności mające wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego.

5. W sytuacji gdy mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, w przypadku powzięcia informacji o zmianie miejsca zamieszkania osoby, której przyznano świadczenie wychowawcze, powodującej zmianę właściwości wojewody, przepisy ust. 4 stosuje się odpowiednio.”;

18) w art. 21 ust. 3–5c otrzymują brzmienie:

„3. Wnioski w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego na kolejny okres są przyjmowane od dnia 1 kwietnia danego roku, a w przypadku wniosków składanych drogą elektroniczną – od dnia 1 lutego danego roku.

4. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na kolejny okres złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami do dnia 30 kwietnia danego roku, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata przysługującego świadczenia następuje do dnia 30 czerwca tego roku.

5. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na kolejny okres złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami w okresie od dnia 1 maja do dnia 31 maja danego roku, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata przysługującego świadczenia wychowawczego następuje do dnia 31 lipca tego roku.

5a. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na dany okres złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami w okresie od dnia 1 czerwca do dnia 30 czerwca danego roku, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata przysługującego świadczenia wychowawczego następuje do dnia 31 sierpnia tego roku.

5b. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na dany okres złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami w okresie od dnia 1 lipca do dnia 31 lipca danego roku, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz

wypłata przysługującego świadczenia wychowawczego następuje do dnia 30 września tego roku.

5c. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na dany okres złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami w okresie od dnia 1 sierpnia danego roku do dnia 31 sierpnia danego roku, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata przysługującego świadczenia wychowawczego następuje do dnia 31 października tego roku.”;

19) w art. 23 ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Organ właściwy oraz wojewoda w przypadku wątpliwości dotyczących spełniania warunków do otrzymywania świadczenia wychowawczego, w szczególności warunku zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w art. 1 ust. 3, może wezwać osobę ubiegającą się lub otrzymującą świadczenie wychowawcze do osobistego udzielenia, w wyznaczonym terminie, wyjaśnień oraz informacji co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego.”;

20) art. 24 otrzymuje brzmienie:

„Art. 24. Podmioty realizujące zadania w zakresie świadczenia wychowawczego oraz podmioty, których systemy teleinformatyczne są wykorzystywane do składania wniosków i załączników do wniosków, o których mowa w art. 13 ust. 4, mogą przetwarzać, w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z niniejszej ustawy, dane osobowe osoby ubiegającej się o świadczenie wychowawcze, dzieci, na które osoba ta ubiega się o przyznanie świadczenia wychowawczego, oraz dane innych osób wskazane we wniosku lub załącznikach do wniosku.”;

21) w art. 25:

a) w ust. 2:

– uchyla się pkt 1, 1a i 4,

– pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) świadczenie wychowawcze wypłacone osobie innej niż osoba, której świadczenie zostało przyznane, z przyczyn niezależnych od organu, który przyznał świadczenie;”;

– dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) świadczenie wychowawcze wypłacone mimo braku prawa do tego świadczenia.”;

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Za nienależnie pobrane świadczenie wychowawcze nie uznaje się świadczenia przyznanego rodzicowi, opiekunowi prawnemu dziecka albo opiekunowi faktycznemu dziecka, który zmarł, pobranego przez rodzica, opiekuna prawnego dziecka albo opiekuna faktycznego dziecka, którym zostało ustalone prawo do świadczenia wychowawczego na podstawie art. 18 ust. 2b.”,

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Od kwot nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, 3, 5 i 6, naliczane są odsetki ustawowe za opóźnienie, chyba że przyznanie świadczenia wychowawczego było następstwem błędu podmiotu realizującego zadania w zakresie świadczenia wychowawczego.”,

d) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Kwoty nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie ustalone ostateczną decyzją podlegają potrąceniu z wypłacanego świadczenia wychowawczego, wypłacanych świadczeń rodzinnych, wypłacanych zasiłków dla opiekunów, o których mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2017 r. poz. 2092), oraz świadczenia dobrego start.”;

22) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. 1. Organ właściwy oraz wojewoda mogą bez zgody strony zmienić lub uchylić prawo do świadczenia wychowawczego, jeżeli uległa zmianie sytuacja rodzinna mająca wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego, członek rodziny nabył prawo do świadczenia wychowawczego w innym państwie w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, osoba nienależnie pobrała świadczenie wychowawcze lub wystąpiły inne okoliczności mające wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego.

2. Zmiana rozstrzygnięcia dotyczącego prawa do świadczenia wychowawczego na korzyść strony nie wymaga jej zgody.”;

23) w art. 29:

a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Koszty obsługi, o których mowa w ust. 3, w przypadku organu właściwego wynoszą 0,85% otrzymanej dotacji na świadczenie wychowawcze.”,

b) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Wydatki zaplanowane na zadania wynikające z niniejszej ustawy, w częściach budżetowych, z wyłączeniem rezerw celowych, oraz przeniesione w trybie, o którym mowa w ust. 6, nie mogą być przeznaczane na realizację innych zadań.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511, 1000, 1076, 1925, 2192 i 2354) w art. 6d w ust. 4a uchyla się pkt 4.

Art. 3. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2018 r. poz. 800, z późn. zm.²⁾) w art. 299:

1) w § 3 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) wójtom, burmistrzom, prezydentom miast lub wojewodom w zakresie prowadzonych postępowań o przyznanie świadczeń rodzinnych, zasiłków dla opiekunów lub świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów;”;

2) w § 4 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) wójtom, burmistrzom, prezydentom miast lub wojewodom w zakresie prowadzonych postępowań o przyznanie świadczeń rodzinnych, zasiłków dla opiekunów lub świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2220 i 2354 oraz z 2019 r. poz. 60, 303 i 577) w art. 23 w ust. 3 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) innych osób, podane przez osobę ubiegającą się o przyznanie świadczeń rodzinnych.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 1076, 1544 i 2245) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 113 dodaje się art. 113a w brzmieniu:

„Art. 113a. Na wniosek dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego,

---

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 650, 723, 771, 1000, 1039, 1075, 1499, 1540, 1544, 1629, 1693, 2126, 2193, 2244 i 2354 oraz z 2019 r. poz. 60 i 492.

dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu specjalistyczno-terapeutycznego, dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz dyrektora interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, składany w powiatowym centrum pomocy rodzinie właściwym ze względu na miejsce położenia placówki lub ośrodka, na każde umieszczone w tych placówkach i ośrodkach dziecko w wieku do ukończenia 18. roku życia przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Przepisy dotyczące dodatku wychowawczego stosuje się odpowiednio.”;

2) w art. 115 ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Do zryczałtowanej kwoty, o której mowa w ust. 1 i 2, na wniosek dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, składany w powiatowym centrum pomocy rodzinie właściwym ze względu na miejsce położenia placówki, na każde umieszczone dziecko w wieku do ukończenia 18. roku życia przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Przepisy dotyczące dodatku wychowawczego stosuje się odpowiednio.”;

3) po art. 121 dodaje się art. 121a w brzmieniu:

„Art. 121a. Dodatek, o którym mowa w art. 113a, przeznacza się w szczególności na rozwój zainteresowań oraz zwiększanie szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.”;

4) w art. 181 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) finansowanie dodatku wychowawczego, dodatku, o którym mowa w art. 113a, i dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a.”;

5) w art. 196 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym stanowi kwota rocznych wydatków przeznaczonych na działalność tej placówki lub ośrodka wynikająca z utrzymania dzieci z poprzedniego roku kalendarzowego, bez wydatków inwestycyjnych, powiększona o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzielona przez liczbę miejsc w placówce lub ośrodku, ustaloną jako sumę rzeczywistej liczby dzieci w poszczególnych miesiącach poprzedniego roku kalendarzowego. Ustalając średnie

miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, nie uwzględnia się dodatku, o którym mowa w art. 113a, oraz dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a.”;

6) w art. 196a ust. 1–5 otrzymują brzmienie:

„1. Dodatek wychowawczy, dodatek, o którym mowa w art. 113a, i dodatek do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a, oraz koszty ich obsługi są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa.

2. Koszty obsługi, o których mowa w ust. 1, wynoszą 1% otrzymanej dotacji na dodatek wychowawczy, dodatek, o którym mowa w art. 113a, i dodatek do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a.

3. Zwroty nienależnie pobranych dodatków wychowawczych, dodatków, o których mowa w art. 113a, i dodatków do zryczałtowanej kwoty, o których mowa w art. 115 ust. 2a, w trakcie danego roku budżetowego nie mają wpływu na wysokość kosztów obsługi, o których mowa w ust. 2.

4. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek ministra właściwego do spraw rodziny, działającego w porozumieniu z właściwymi dysponentami części budżetowych, może dokonywać przeniesień wydatków budżetowych między częściami budżetu państwa, działami, rozdziałami i paragrafami klasyfikacji wydatków, z przeznaczeniem na realizację dodatku wychowawczego, dodatku, o którym mowa w art. 113a, i dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a.

5. Wydatki zaplanowane na realizację dodatku wychowawczego, dodatku, o którym mowa w art. 113a, i dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a, w częściach budżetowych, z wyłączeniem rezerw celowych, oraz przeniesione w trybie, o którym mowa w ust. 4, nie mogą być przeznaczane na realizację innych zadań, z wyłączeniem zadań realizowanych na podstawie art. 187a.”.

Art. 6. 1. W sprawach o świadczenie wychowawcze za okres do dnia 30 czerwca 2019 r. stosuje się dotychczasowe brzmienie przepisów:

- 1) ustawy zmienianej w art. 1, z wyłączeniem art. 20 ust. 3 i 4 tej ustawy, który stosuje się w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, oraz
- 2) ustawy zmienianej w art. 2, oraz
- 3) ustawy zmienianej w art. 3.

2. W sprawach o świadczenie wychowawcze na okres po dniu 30 czerwca 2019 r. stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 7. 1. W sprawach z wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego złożonych i nierozpatrzonych do dnia 30 czerwca 2019 r. prawo do świadczenia wychowawczego ustala się na okres do dnia 30 września 2019 r.

2. W sprawach z wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego złożonych po dniu 30 czerwca 2019 r. prawo do świadczenia wychowawczego ustala się na okres do dnia 31 maja 2021 r.

Art. 8. Sprawy o świadczenie wychowawcze za okres do dnia 30 czerwca 2019 r. w zakresie formy rozstrzygania są realizowane na zasadach określonych w ustawie zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 9. 1. Wnioski w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego na okres, o którym mowa w art. 7 ust. 2, są przyjmowane od dnia 1 sierpnia 2019 r., a w przypadku wniosków składanych drogą elektroniczną – od dnia 1 lipca 2019 r.

2. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na okres, o którym mowa w art. 7 ust. 2, złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami do dnia 31 sierpnia 2019 r., ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata przysługującego świadczenia następuje do dnia 31 października 2019 r.

3. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na okres, o którym mowa w art. 7 ust. 2, złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami w okresie od dnia 1 września 2019 r. do dnia 30 września 2019 r., ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata przysługującego świadczenia wychowawczego następuje do dnia 30 listopada 2019 r.

4. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na okres, o którym mowa w art. 7 ust. 2, złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami w okresie od dnia 1 października 2019 r. do dnia 31 października 2019 r., ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata przysługującego świadczenia wychowawczego następuje do dnia 31 grudnia 2019 r.

5. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na okres, o którym mowa w art. 7 ust. 2, złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami w okresie od dnia 1 listopada 2019 r. do dnia 30 listopada 2019 r., ustalenie prawa do świadczenia

wychowawczego oraz wypłata przysługującego świadczenia wychowawczego następuje do dnia 31 stycznia 2020 r.

6. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na okres, o którym mowa w art. 7 ust. 2, złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami w okresie od dnia 1 grudnia 2019 r. do dnia 31 stycznia 2020 r., ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata przysługującego świadczenia wychowawczego następuje do dnia 29 lutego 2020 r.

Art. 10. W przypadku złożenia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego w okresie od dnia 1 lipca 2019 r. do dnia 30 września 2019 r., prawo do świadczenia wychowawczego na podstawie tego wniosku ustala się, począwszy od dnia 1 lipca 2019 r., o ile prawo do świadczenia wychowawczego w okresie, na który jest ustalane, nie jest przyznane.

Art. 11. Przepisy art. 18 ust. 1 i art. 21 ust. 3–5c ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą mają zastosowanie po raz pierwszy przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego na okres rozpoczynający się od dnia 1 czerwca 2021 r.

Art. 12. 1. Przepisy art. 18 ust. 2a ustawy zmienianej w art. 1 mają zastosowanie po raz pierwszy przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego na dzieci urodzone po dniu 30 czerwca 2019 r.

2. Przepisy art. 18 ust. 2b i 2c i art. 25 ust. 2a ustawy zmienianej w art. 1 mają zastosowanie po raz pierwszy przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego rodzicowi, opiekunowi prawnemu dziecka albo opiekunowi faktycznemu dziecka ubiegającym się o świadczenie wychowawcze po zmarłym rodzicu, opiekunie prawnym dziecka albo opiekunie faktycznym dziecka, jeżeli śmierć rodzica, opiekuna prawnego dziecka albo opiekuna faktycznego dziecka nastąpiła po dniu 30 czerwca 2019 r.

Art. 13. 1. Do dnia 30 czerwca 2019 r. koszty obsługi, o których mowa w art. 29 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1, w przypadku organu właściwego wynoszą 1,5% otrzymanej dotacji na świadczenie wychowawcze.

2. W okresie od dnia 1 lipca 2019 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. koszty obsługi, o których mowa w art. 29 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1, w przypadku organu właściwego wynoszą 1,2% otrzymanej dotacji na świadczenie wychowawcze.

3. Łączna kwota przysługujących w roku 2019 organowi właściwemu środków na koszty obsługi stanowi sumę kwot ustalonych w sposób określony w ust. 1 i 2.

Art. 14. 1. W celu realizacji zadań wynikających z ustawy zmienianej w art. 1 w roku 2019 może nastąpić blokowanie na czas oznaczony planowanych wydatków budżetu państwa w rozumieniu art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.³⁾).

2. Decyzje o blokowaniu planowanych wydatków budżetu państwa, w szczególności do części budżetowych, podejmuje minister właściwy do spraw finansów publicznych, w zakresie całego budżetu państwa, z wyłączeniem jednostek, o których mowa w art. 139 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, o czym niezwłocznie informuje Prezesa Rady Ministrów.

3. Decyzją dysponenta części budżetowej ustala się szczegółową klasyfikację wydatków, które podlegają blokowaniu, o którym mowa w ust. 2. Informacje w przedmiotowym zakresie dysponent części budżetowej przekazuje ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych w terminie 3 dni od dnia otrzymania decyzji, o której mowa w ust. 2.

4. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek ministra właściwego do spraw rodziny, może dokonywać przeniesień wydatków budżetowych będących przedmiotem blokady między częściami budżetu państwa, działami, rozdziałami i paragrafami klasyfikacji wydatków, z przeznaczeniem na zadania wynikające z ustawy zmienianej w art. 1.

5. Do przeniesień wydatków budżetowych, o których mowa w ust. 4, mogą być wykorzystane blokady wydatków, dokonane w roku 2019 na podstawie art. 177 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

6. Do wydatków przeniesionych w trybie, o którym mowa w ust. 4, nie stosuje się przepisów art. 170 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, Prezes Rady Ministrów może uchylić decyzję ministra właściwego do spraw finansów publicznych, w terminie 7 dni od dnia poinformowania o podjęciu decyzji.

---

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 62, 1000, 1366, 1669, 1693, 2245, 2354 i 2500 oraz z 2019 r. poz. 303, 326 i 534.

Art. 15. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 13 ust. 22 ustawy zmienianej w art. 1 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 13 ust. 22 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 16. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2019 r.

UZASADNIENIE

Polityka rodzinna to jeden z najważniejszych obszarów działania obecnego Rządu. To docenienie i podkreślenie roli rodziny w społeczeństwie jako gwaranta wychowania dzieci – to rodzina jest naturalnym środowiskiem, w którym dorastają dzieci, to w rodzinie dzieciom przekazywana jest wiedza oraz umożliwia się im rozwój umiejętności.

Polityka obecnego Rządu wobec rodziny ma silny fundament – wartości istotne dla Polaków. Rodzina należy do tych najważniejszych i najtrwalszych. Dlatego jej bezpieczeństwo i dobrobyt znajdują się w centrum działań.

Rząd Zjednoczonej Prawicy od samego początku stoi na stanowisku, że obowiązkiem państwa jest wsparcie rodzin. Jego finansowym fundamentem jest, realizowany na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134, z późn. zm.), program „Rodzina 500+”, który wszedł w życie z dniem 1 kwietnia 2016 r. To pierwszy od transformacji ustrojowej program, który tak wyraźnie akcentuje konieczność inwestycji w rodzinę, który stanowi jej realne wsparcie. Program przyczynił się do znacznej poprawy sytuacji materialnej rodzin, wzmocnił je i nadał należyty priorytet. To również program, w którym Rząd daje wyraz zaufania do rodzin, poszanowania ich autonomii – to właśnie rodziny decydują, na co przeznaczyć świadczenie.

„Rodzina 500+” całkowicie zmieniła optykę spojrzenia na wsparcie rodzin przez państwo i stała się punktem odniesienia w debacie o polityce rodzinnej. Dzięki programowi i miliardowym transferom środków pieniężnych do rodzin otworzyliśmy perspektywy rozwoju dla osób, które do tej pory spychane były na margines. Przywróciliśmy im godność.

Wsparcie rodzin przez instrumenty polityki rodzinnej jest inwestycją w kapitał ludzki, od którego w dużej mierze zależy kondycja państwa.

Z badania CBOS przeprowadzonego w maju 2018 r. wynika, że działania państwa w obszarze polityki rodzinnej dobrze lub bardzo dobrze ocenia 49% ankietowanych osób. W 2012 r. taką ocenę wystawił średnio tylko co dziesiąty Polak (9%), a rok później ten odsetek wyniósł 13%. „Rodzina 500+” jest uznawana za najlepszy lub jeden z najlepszych sposobów wspierania rodzin niemal we wszystkich grupach społeczno-demograficznych.

Za diametralną zmianą postrzegania polityki rodzinnej państwa stoją zwiększone wydatki na rzecz polskich rodzin. W 2015 r. łączne wydatki budżetu państwa na rzecz rodzin wyniosły 1,78% Produktu Krajowego Brutto (dalej: „PKB”). W 2017 r. wyniosły one już 3,11% PKB. Jest to wzrost o 75% wskaźnika udziału wydatków na politykę rodzinną w PKB.

Znaczne środki finansowe corocznie przekazywane z budżetu państwa na rzecz rodzin stanowią nie tyle pomoc dla rodziny, co inwestycję w rodzinę i są ściśle skorelowane z działaniami z obszaru podnoszenia wiedzy i wzrostu umiejętności oraz zmniejszania nierówności społecznych.

Działania Rządu w zakresie polityki rodzinnej koncentrują się w szczególności na trzech wymiarach:

- demografia, tj. wzrost liczby urodzeń;
- ograniczenie ubóstwa, w szczególności wśród dzieci;
- inwestycja w rodzinę (poprawa „jakości” kapitału ludzkiego).

Współczynnik dzietności wzrósł z 1,29 w 2015 r. do 1,45 w 2017 r., tj. do najwyższego poziomu od 1997 r. Warto zauważyć, że w Polsce od wielu lat spada liczba kobiet w wieku 15–49 lat i w tym kontekście wzrost liczby urodzeń i współczynnika dzietności w latach 2016–2017 jest bardzo dobrą wiadomością.

Główny Urząd Statystyczny ogłosił, że w 2018 r. urodziło się 387,9 tys. dzieci. To więcej niż zakładały wcześniejsze prognozy GUS – 360,2 tys. urodzeń w 2018 r. (wariant wysoki) i więcej niż zakładano w Ocenie Skutków Regulacji do projektu ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. W prognozie urodzeń na lata 2016–2026 przyjęliśmy, że w 2018 r. urodzi się 379,5 tys. dzieci.

W latach 2015–2017 ubóstwo skrajne dzieci obniżyło się o niemal połowę, z poziomu 9,0% do 4,7%. Wśród rodzin wielodzietnych ubóstwo zmniejszyło się z poziomu 12,2% do 6,4%, zaś wśród samotnych rodziców o ponad połowę z poziomu 6,5% do 2,5%. Szczególnie istotne zmiany zaobserwowano na wsi, gdzie ubóstwo skrajne samotnych rodziców obniżyło się z poziomu 12,1% do 0,7%. Zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wśród dzieci w Polsce spadało najszybciej spośród wszystkich krajów Unii Europejskiej. Przeciętne miesięczne wsparcie na dziecko w rodzinie wzrosło ze 148 zł w 2015 r. do 690 zł w 2017 r.

Wzrost dochodów polskich rodzin od momentu wejścia w życie programu „Rodzina 500+” ma również związek z systematycznym wzrostem wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę. W 2015 r. wynosiło ono 1750 zł brutto, w 2016 r. – 1850 zł brutto, w 2017 r. – 2000 zł brutto, w 2018 r. – 2100 złotych brutto, a od 2019 r. minimalne wynagrodzenie zostało ustalone na poziomie 2250 zł brutto. Zauważyć należy również bardzo dobrą sytuację na rynku pracy, która przekłada się na wzrost przeciętnych wynagrodzeń.

Od momentu uruchomienia na program wydatkowano blisko 68 mld złotych (stan na luty 2019 r.). Obecnie z programu korzysta ponad 3,6 mln dzieci. W całej Polsce programem „Rodzina 500+” objętych jest 52% wszystkich dzieci do 18 lat.

Istota programu „Rodzina 500+” polega na realnym wsparciu rodziców wychowujących dzieci wysoką kwotą świadczenia – 6 tys. zł rocznie na uprawnione dziecko. Wpłaty świadczenia wychowawczego przełożyły się bezpośrednio na poprawę sytuacji dochodowej gospodarstw domowych w latach 2016–2017. W 2016 r. dochód rozporządzalny wzrósł realnie o 7,0%, tj. najszybciej od 2008 r. Główną składową tego wzrostu były wypłaty świadczenia wychowawczego. W 2017 r. dochód rósł nieco wolniej, ale nadal dynamicznie, na poziomie 6,3%.

Wpłaty świadczenia wychowawczego najbardziej przełożyły się na dochód najmniej zamożnej części społeczeństwa. Dochód najuboższych rodzin w Polsce, tj. rodzin z pierwszej grupy decylowej, wzrósł o ponad 35%, zaś rodzin z drugiej grupy decylowej o 20%.

W latach 2016–2017 zaobserwowano także zmianę dynamiki i struktury konsumpcji, w szczególności wśród rodzin wielodzietnych. Pomimo wzrostu wydatków w niemal wszystkich kategoriach w porównaniu do lat 2014–2015, jednocześnie odnotowano spadek udziału wydatków na żywność i transport (tzw. sztywne kategorie wydatków), przy jednoczesnym wzroście znaczenia wydatków bardziej elastycznych, związanych z rekreacją i kulturą, wyposażeniem mieszkania, edukacją, czy żywieniem się i zakwaterowaniem poza domem.

Przyznawane z programu „Rodzina 500+” świadczenie wychowawcze na drugie i kolejne dziecko w wieku do ukończenia 18. roku życia przysługuje niezależnie od dochodu. Świadczenie wypłacane jest również na pierwsze lub jedyne dziecko w rodzinie, ale po spełnieniu kryteriów dochodowych – 800 złotych netto miesięcznie na osobę w rodzinie lub 1200 złotych netto miesięcznie na osobę w rodzinie, której członkiem jest dziecko niepełnosprawne.

Wobec poprawiającej się, na skutek działań Rządu, sytuacji budżetu państwa i istotnie większych wpływów do budżetu, możliwe jest objęcie programem „Rodzina 500+” wszystkich dzieci do 18. roku życia. Pozwoli to na poprawę jakości życia wszystkich polskich rodzin mających dzieci na utrzymaniu i stanowi dopełnienie kompleksowej polityki państwa dla polskich rodzin.

Proponowana zmiana jest oczekiwana przez społeczeństwo.

Jak wskazano powyżej, program „Rodzina 500+” obejmie wszystkie dzieci do 18. roku życia. W związku z tym w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci należy uchylić przepisy dotyczące wszystkich rozwiązań z zakresu kryterium dochodowego uprawniającego do świadczenia wychowawczego. Są to przepisy, które bezpośrednio odnoszą się do dochodu (jak np. katalog dochodów, wysokość kryterium dochodowego czy utrata i uzyskanie dochodu), ale także wiele przepisów, które są pośrednio związane z uzależnieniem przyznania świadczenia wychowawczego od dochodu, jak np. określenia dotyczące niepełnosprawności czy definicja rodziny. Jednocześnie w ustawie pozostawiono sformułowania dotyczące członków rodziny na potrzeby realizacji przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w kontekście świadczenia wychowawczego. W różnych państwach członkowskich UE są różne wymogi (w tym dotyczące składu rodziny) uprawniające do „odpowiednika” świadczenia wychowawczego. W tym celu w projekcie wprowadzono również możliwość przedstawienia przez wnioskodawcę informacji o osobach bliskich – projektowany art. 13 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (bez zamykania katalogu tych osób z uwagi na różnorodność rozwiązań w państwach członkowskich UE).

Objęcie wszystkich dzieci świadczeniami z programu „Rodzina 500+” spowoduje wzrost wydatków z budżetu państwa na rzecz rodzin do poziomu ok. 4% PKB. Będzie to wzrost o 125% wskaźnika udziału wydatków na politykę rodzinną w PKB w stosunku do wydatków z roku 2015. Poziom wydatków na politykę rodzinną stawia Polskę w samej czołówce państw europejskich i jest dowodem na to, że wsparcie rodzin jest priorytetem Rządu.

Dodatkowo proponuje się wprowadzenie następujących zmian w ustawach związanych z systemami wsparcia rodzin:

- przyznanie świadczenia z programu „Rodzina 500+” w postaci dodatku dzieciom umieszczonym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- wprowadzenie szczególnego, 3-miesięcznego terminu, liczonego od dnia urodzenia dziecka, na złożenie wniosku o świadczenie wychowawcze na nowo narodzone dziecko. Złożenie wniosku w tym terminie będzie skutkowało przyznaniem świadczenia wychowawczego z wyrównaniem od dnia narodzin dziecka,
- wprowadzenie rozwiązania pozwalającego na przyznanie, z zachowaniem ciągłości, świadczenia wychowawczego drugiemu z rodziców dziecka w przypadku śmierci

rodzica, któremu świadczenie zostało przyznane na dany okres lub który zmarł przed rozpatrzeniem złożonego wniosku,

- zmiana okresu świadczeniowego, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego,
- wprowadzenie przepisów proceduralnych regulujących sposób postępowania w przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się/otrzymującej świadczenie wychowawcze,
- likwidacja obowiązku rozstrzygnięcia o przyznaniu świadczenia w drodze decyzji administracyjnej na rzecz prostszego rozwiązania na wzór sprawdzonego już rozwiązania funkcjonującego w programie „Dobry start” – polegającego na wydawaniu informacji o przyznaniu świadczenia.

Przyznanie świadczenia z programu „Rodzina 500+” w postaci dodatku dzieciom umieszczonym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Nowelizacja wprowadza zmiany w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, z późn. zm.). W ślad za zmianami obowiązującymi od dnia 1 kwietnia 2016 r., polegającymi na przyznaniu rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka dodatku wychowawczego w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, a w przypadku placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, proponuje się przyznanie prawa do dodatku w tej samej wysokości na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego, placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu specjalistyczno-terapeutycznego, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych.

Na wzór rozwiązania obowiązującego w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego przyjęto zasadę, że dodatek przyznaje się na wniosek dyrektora placówki składany do powiatowego centrum pomocy rodzinie właściwego ze względu na miejsce położenia placówki.

W związku z tym, że placówki opiekuńczo -wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne i interwencyjne ośrodki preadopcyjne zaspokajają niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, zdrowotne, edukacyjne i kulturalno-rekreacyjne swoich wychowanków w ramach średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce, celem zaproponowanego dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego jest realizacja specjalnych (dodatkowych) potrzeb dzieci, w szczególności dodatek ten powinien być przeznaczany na rozwój zainteresowań wychowanków placówki oraz zwiększanie szans edukacyjnych i rozwojowych wychowanków.

Mając powyższe na uwadze, nowelizacja ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada, że ustalając średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, nie uwzględnia się wprowadzanego dodatku.

Wprowadzenie szczególnego, 3-miesięcznego terminu, liczonego od dnia urodzenia dziecka, na złożenie wniosku o świadczenie wychowawcze na nowo narodzone dziecko. Złożenie wniosku w tym terminie będzie skutkowało przyznaniem świadczenia wychowawczego z wyrównaniem od dnia narodzin dziecka

W aktualnym stanie prawnym świadczenie wychowawcze przysługuje co do zasady od miesiąca złożenia wniosku. Takie rozwiązanie oznacza, że rodzice w momencie urodzenia dziecka zmuszani byli do bezzwłocznego udania się do gminy w celu złożenia wniosku. Brak bowiem złożenia wniosku w miesiącu, w którym dziecko się urodziło, oznacza brak prawa do świadczenia za ten miesiąc.

W związku z powyższym, na wzór rozwiązania funkcjonującego przy przyznawaniu świadczenia rodzicielskiego określonego w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2220, z późn. zm.) proponuje się wprowadzenie wyżej wskazanego szczególnego terminu, którego zachowanie daje prawo do świadczenia wychowawczego z wyrównaniem od dnia urodzenia dziecka. Proponowane rozwiązanie dotyczy odpowiednio także opiekuna prawnego i opiekuna faktycznego dziecka.

Wprowadzenie rozwiązania pozwalającego na przyznanie, z zachowaniem ciągłości, świadczenia wychowawczego drugiemu z rodziców dziecka w przypadku śmierci rodzica, któremu świadczenie zostało przyznane lub który zmarł przed rozpatrzeniem złożonego wniosku

Proponowane rozwiązanie pozwala na przyznanie, z zachowaniem ciągłości, świadczenia wychowawczego drugiemu z rodziców dziecka w przypadku śmierci rodzica, któremu świadczenie zostało przyznane na dany okres, lub śmierci rodzica, który złożył wniosek o świadczenie, ale zmarł przed jego rozpatrzeniem.

W aktualnym stanie prawnym, w przypadku śmierci rodzica, na którego wydano decyzję przyznającą świadczenie wychowawcze, z dniem śmierci prawo do przyznanego świadczenia wygasa, gdyż jest to świadczenie osobiste, niezbywalne i niepodlegające dziedziczeniu. W konsekwencji, świadczenie to nie przechodzi „z automatu” na drugiego z rodziców dziecka, lecz musi on złożyć swój wniosek o świadczenie, na podstawie którego świadczenie przyznawane jest od miesiąca złożenia przez niego wniosku. Dotyczy to również wniosku, który nie został rozpatrzony, a wnioskodawca zmarł przed wydaniem rozstrzygnięcia sprawy przez organ właściwy. Proponowane rozwiązanie dotyczy odpowiednio także opiekuna prawnego i opiekuna faktycznego dziecka.

Zmiana okresu świadczeniowego, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego, i w konsekwencji także terminów składania wniosków na kolejny okres

Uwzględniając postulaty samorządów gminnych realizujących świadczenia, w celu uniknięcia przyjmowania i rozpatrywania przez gminy wniosków na nowy okres z różnych systemów wsparcia rodzin z dziećmi na utrzymaniu w tym samym czasie (dotyczy to przede wszystkim wniosków o świadczenie wychowawcze na nowy okres oraz wniosków o świadczenie dobry start, w obecnym stanie prawnym przyjmowanych i rozpatrywanych w tych samych miesiącach co wnioski o świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego, tj. od lipca do października-listopada), projekt zakłada, że począwszy od 2021 r., okres świadczeniowy, na który przyznawane będzie corocznie świadczenie wychowawcze, będzie rozpoczynał się od dnia 1 czerwca i potrwa do dnia 31 maja następnego roku (obecnie okres ten trwa od dnia 1 października do dnia 30 września następnego roku). Konsekwencją tej zmiany jest odpowiednia zmiana terminów przyjmowania wniosków o świadczenie wychowawcze na okres świadczeniowy, który rozpocznie się od dnia 1 czerwca 2021 r. i potrwa do dnia 31 maja 2022 r. oraz kolejne okresy (analogiczną zmianę proponuje się w odrębnej, ale także obecnie procedowanej nowelizacji przepisów regulujących świadczenie dobry start). Projekt zawiera także, analogiczne do aktualnych, regulacje dotyczące terminów rozpatrywania wniosków na nowy okres i kolejne okresy, począwszy od okresu, który rozpocznie się od dnia 1 czerwca 2021 r.

Istotne jest, że w 2019 r. wnioski o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, w tym o ustalenie prawa do świadczenia na nowych zasadach, tj. w szczególności bez kryterium dochodowego na okres od dnia 1 lipca 2019 r., oraz wnioski osób, które mają przyznane świadczenie na aktualny okres trwający do dnia 30 września 2019 r., będzie można składać od dnia 1 sierpnia, zaś drogą elektroniczną już od dnia 1 lipca.

Jednak w sprawach z wniosków o świadczenie wychowawcze obejmujących okres przed dniem 1 lipca 2019 r. rozpatrywanych po dniu 30 czerwca 2019 r., prawo do świadczenia wychowawczego będzie ustalane odpowiednio do dnia 30 września 2019 r., z uwzględnieniem jednak stanu prawnego obowiązującego od dnia 1 lipca br., tj. przede wszystkim faktu braku kryterium dochodowego przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego na okres od dnia 1 lipca br. Dotyczy to tzw. spraw wszczętych przed dniem 1 lipca br. i niezakończonych przed tą datą.

W sprawach z wniosków o świadczenie wychowawcze złożonych po dniu 30 czerwca br., prawo do świadczenia wychowawczego będzie już ustalane na szczególny, wydłużony okres, który potrwa do dnia 1 maja 2021 r., bez konieczności składania kolejnego wniosku w 2020 r. Zaś od 2021 r., jak zostało opisane wyżej, będzie już funkcjonować docelowy, roczny okres świadczeniowy trwający od dnia 1 czerwca do dnia 31 maja następnego roku.

Projekt zawiera także, analogiczne do aktualnych, szczegółowe regulacje dotyczące terminów rozpatrywania, w oparciu o nowy stan prawny, tj. w szczególności bez kryterium dochodowego, wniosków składanych od dnia 1 lipca 2019 r. i wypłacania świadczeń przyznanych na ich podstawie.

Istotne jest, że w celu zapewnienia: z jednej strony czasu na złożenie wniosku dla osób ubiegających się od dnia 1 lipca br. o świadczenie wychowawcze bez kryterium dochodowego, gwarantującego przyznanie świadczenia od dnia 1 lipca br., a z drugiej strony czasu dla organów właściwych na rozpatrzenie tych nowych wniosków i wypłatę przyznanych świadczeń dla bardzo dużej liczby nowych świadczeniobiorców, analogicznie do startu programu „Rodzina 500+” w 2016 r., projekt zawiera regulacje szczególne, zgodnie z którymi złożenie wniosku w okresie od dnia 1 lipca 2019 r. do dnia 30 września 2019 r. gwarantuje przyznanie świadczenia wychowawczego i jego wypłatę w odpowiednim terminie z wyrównaniem od dnia 1 lipca 2019 r. Oczywiście, jeśli będzie to wniosek złożony przez osobę, która ma już przyznane świadczenie do końca września 2019 r. na podstawie decyzji wydanej na podstawie przepisów dotychczasowych (bo takie osoby również będą mogły, tak

jak dotychczas, składać od lipca 2019 r. wnioski o świadczenie wychowawcze na okres od dnia 1 października 2019 r.), rozpatrzenie takiego wniosku polegać będzie na ustaleniu prawa do świadczenia na okres od dnia 1 października 2019 r. do dnia 31 maja 2021 r. Dopiero w odniesieniu do wniosków składanych po dniu 30 września 2019 r. obowiązywać będzie funkcjonująca od początku istnienia programu „Rodzina 500+” generalna zasada, że świadczenie wychowawcze przysługuje od miesiąca złożenia prawidłowo wypełnionego i kompletnego wniosku bez wyrównania za miesiące minione. Osoby ubiegające się o świadczenie wychowawcze od dnia 1 lipca 2019 r., aby otrzymać świadczenie od lipca, nie będą więc zmuszone do złożenia wniosku jedynie w lipcu – aby otrzymać świadczenie z wyrównaniem od dnia 1 lipca br. wystarczające będzie złożenie wniosku w okresie aż 3 miesięcy, tj. w okresie od dnia 1 lipca do dnia 30 września 2019 r. Funkcjonować będą te same, sprawdzone kanały składania wniosków, tj. zarówno droga tradycyjna (np. podczas osobistej wizyty w urzędzie lub drogą pocztową), jak i droga elektroniczna przez sprawdzony przy Programie „Rodzina 500+” kanał bankowości elektronicznej, portal Emp@tia Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz PUE ZUS.

Wprowadzenie przepisów proceduralnych regulujących sposób postępowania w przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się/otrzymującej świadczenie wychowawcze

W celu usprawnienia procedur przyznawania i realizacji świadczenia wychowawczego, projekt zakłada także wprowadzenie szczególnej regulacji wskazującej tryb postępowania gminnych organów właściwych w przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby, która złożyła wniosek o przyznanie świadczenia wychowawczego, oraz osoby, której zostało przyznane świadczenie wychowawcze, lecz nie nastąpiła jego wypłata.

W przypadku powzięcia, w trakcie trwania okresu świadczeniowego, informacji o zmianie miejsca zamieszkania osoby, której przyznano już świadczenie wychowawcze, które to świadczenie jest na bieżąco wypłacane w kolejnych miesiącach danego okresu świadczeniowego, dotychczasowy organ właściwy przekazuje wydaną decyzję/rozstrzygnięcie wraz z aktami sprawy (tj. wniosek wraz z załącznikami) organowi właściwemu ze względu na nowe miejsce zamieszkania, w celu jej dalszej realizacji. Organ właściwy ze względu na nowe miejsce zamieszkania realizuje otrzymaną decyzję/rozstrzygnięcie bez konieczności wydawania kolejnej decyzji/rozstrzygnięcia oraz jest właściwy do uchylenia/zmiany prawa do świadczenia oraz do ustalania i dochodzenia świadczeń nienależnie pobranych, jeżeli odpowiednio uległa zmianie sytuacja rodzinna

rodziny mająca wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego, członek rodziny nabył prawo do świadczeń w innym państwie w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, osoba nienależnie pobrała świadczenie lub wystąpiły inne okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń.

Powyższe rozwiązania wyeliminują pojawiające się wątpliwości (także na gruncie realizacji świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego) co do sposobu postępowania w przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się lub otrzymującej ww. świadczenia, ujednoczą i uproszą sposób postępowania organów właściwych. W szczególności nie będzie potrzeby stosowania budzącej obecnie wątpliwości procedury uchylania decyzji przez dotychczasowy organ właściwy i przekazywania osobie ubiegającej się jej wniosku i dokumentów w celu ich ponownego złożenia już w nowym organie właściwym, co niejednokrotnie było kwestionowane przez organy odwoławcze i sądy administracyjne, a także mogło powodować przerwy w ciągłości prawa do świadczeń, które przysługiwały danej osobie, lecz osoba mogła je utracić z powodu zbyt późnego złożenia wniosku w nowym organie właściwym. Projektowane rozwiązania są także zgodne z orzecznictwem NSA (por. I OW 4/08 – Postanowienie NSA z 2008-05-06).

Likwidacja obowiązku rozstrzygnięcia o przyznaniu świadczenia wychowawczego w drodze decyzji administracyjnej na rzecz prostszego rozwiązania polegającego na wydawaniu informacji o przyznaniu świadczenia

Proponowane rozwiązanie uprości postępowanie i przyspieszy wypłaty przyznanego świadczenia wychowawczego. Zamiast wydawać, podpisywać i doręczać decyzję administracyjną przyznającą świadczenie, organ właściwy wyśle stronie na wskazany we wniosku adres poczty elektronicznej informację potwierdzającą przyznanie wnioskowanego świadczenia, zaś w przypadku braku adresu poczty elektronicznej strona będzie mogła odebrać w postaci papierowej informację o przyznaniu świadczenia. Nieodebranie informacji w żadnym razie nie będzie wstrzymywało wypłaty przyznanego świadczenia. W celu zapewnienia prawa do odwołania obowiązek wydawania decyzji administracyjnych pozostanie w sprawach odmowy, uchylecia, zmiany prawa do świadczenia wychowawczego oraz w sprawach nienależnie pobranych świadczeń. Jest to rozwiązanie na wzór sprawdzonego już rozwiązania funkcjonującego w programie „Dobry start”. Rozwiązanie to dotyczy także rozstrzygnięć dokonywanych po dniu 30 czerwca br. dotyczących prawa do świadczeń za okres przed tą datą.

Jednocześnie w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci pozostawiono rozwiązanie, że odmowa przyznania świadczenia wychowawczego, uchylenie lub zmiana prawa do świadczenia wychowawczego oraz rozstrzygnięcie w sprawie nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego wymagają wydania decyzji. Jest to konstrukcja stosowana od 2018 r. w programie „Dobry start” również w przypadku, gdy po przyznaniu świadczenia (bez decyzji) istnieje konieczność zmiany bądź uchylenia przyznanego świadczenia.

Zmiana wysokości kosztów obsługi świadczeń wychowawczych

Przedkładany projekt wprowadza zmiany w zakresie wysokości kosztów obsługi programu „Rodzina 500+” przez gminy. Na konieczność wprowadzenia zmian wskazuje z jednej strony zwiększenie liczby składanych wniosków o świadczenia wychowawcze, a z drugiej znaczące uproszczenie wniosku i procedury ustalania prawa do świadczenia wychowawczego oraz rezygnacja z wydawania i wysyłania decyzji administracyjnych.

Proponowany przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego sposób ustalania prawa w znaczny sposób wpływa na ułatwienie i przyspieszenie rozpatrywania wniosków oraz obniża koszty realizacji zadania.

Proponuje się wykorzystanie przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego bardzo dobrze ocenianych, zarówno przez rodziców, jak i samorządy gminne, mechanizmów realizacji programu „Dobry start”.

Z uwagi na rezygnację z kryterium dochodowego przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego nastąpi zdecydowane skrócenie wniosku. Ponadto pracownicy gminni nie będą obciążeni koniecznością ustalania dochodów rodziny ubiegającej się o wsparcie zarówno w momencie startu okresu świadczeniowego, jak i w jego trakcie (likwidacja procedury ustalania utraty/uzyskania dochodu). W przypadku wielu rodzin osiągających dochody z gospodarstwa rolnego nie będzie również konieczności ustalania wielkości gospodarstwa rolnego ani opóźnień w realizacji wniosków od tych rodzin, związanych z oczekiwaniem na coroczną publikację we wrześniu przez GUS dochodu z ha przeliczeniowego gospodarstwa rolnego. Rezygnacja z kryterium dochodowego oznaczać będzie również, że znacznemu zmniejszeniu ulegnie zakres przekazywanych przez samorządy sprawozdań z realizacji ustawy.

Wprowadzony zostanie w pełni zautomatyzowany sposób ustalania uprawnień (w pełni rozwinięte oprogramowanie do realizacji zadania wraz z automatycznymi usługami pobierania danych z rejestrów publicznych).

Projekt przewiduje, na wzór bardzo dobrze przyjętego rozwiązania w programie „Dobry start”, rezygnację z wydawania decyzji administracyjnej (osoba otrzymywać będzie automatycznie generowaną i przesyłaną na adres poczty elektronicznej informację o przyznaniu świadczenia lub w przypadku braku poczty elektronicznej informację będzie mogła odebrać osobiście).

Powyższe zmiany eliminują te elementy ustalania prawa do świadczenia wychowawczego, które przysparzały największych problemów realizatorom świadczeń z uwagi na ich powtarzalność, a przede wszystkim czasochłonność.

Projekt wprowadza również bardzo dużą zmianę mającą wpływ na zmniejszenie kosztów realizacji zadania – przesunięcie okresu świadczeniowego i związanego z nim okresu składania wniosków.

Dotychczasowe przepisy przewidywały, że rodziny składały wnioski o wszystkie świadczenia (świadczenie wychowawcze, świadczenie dobry start, świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego) w tym samym momencie (lipiec – wrzesień), co powodowało spiętrzenie pracy realizatorów świadczeń przede wszystkim w drugiej połowie roku i co za tym idzie nakładało na gminy potrzebę zwiększonej, w tym okresie, obsady kadrowej do realizacji wszystkich ww. zadań.

Przedkładany projekt przewiduje od 2021 r. znaczące przesunięcie momentu składania wniosków o świadczenia wychowawcze na nowy okres świadczeniowy (z lipca na luty), jak i samego okresu świadczeniowego (dotychczasowy październik – wrzesień na proponowany czerwiec – maj). Pozwoli to na bardziej racjonalne rozłożenie pracy w gminach realizujących świadczenia dla rodzin – dzięki różnym okresom rozpatrywania wniosków o ww. świadczenia na nowy okres nie będzie potrzeby zwiększania obsady kadrowej jedynie na kilka miesięcy w roku.

Zmiany te dodatkowo spowodują, tak jak to miało miejsce przy programie „Dobry start”, znaczne zwiększenie odsetka składanych przez rodziców wniosków przez kanały internetowe, co znacząco ułatwia realizatorom wydanie rozstrzygnięcia w sprawie (wniosek jest automatycznie zaczytywany do systemu bez konieczności jego ręcznego przepisania).

Wszystkie proponowane zmiany powodują, że choć liczba dzieci uprawnionych do świadczenia wychowawczego istotnie wzrośnie, to ustalanie prawa do świadczenia wychowawczego będzie zdecydowanie szybsze i mniej pracochłonne, a w trakcie okresu świadczeniowego, na skutek likwidacji kryterium dochodowego i tym samym likwidacji instytucji utraty/uzyskania dochodu, w praktyce odpadnie konieczność weryfikacji przyznanych świadczeń.

Mając na uwadze powyższe, proponuje się ustalenie kosztów obsługi gmin na poziomie 0,85% otrzymanej dotacji celowej z budżetu państwa na realizację świadczenia wychowawczego.

Zgodnie z art. 29 ust. 4 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci koszty obsługi programu „Rodzina 500+” wynoszą obecnie 1,5% otrzymanej dotacji celowej z budżetu państwa na realizację świadczenia wychowawczego. W roku 2018 wydatki na ten cel wyniosły 328 mln zł, natomiast szacunek na 2019 r., przy dotychczasowym kształcie programu, wynosi 330 mln zł.

Mając na uwadze, z jednej strony, wyżej wskazane czynniki wpływające na koszt realizacji przez gminy programu „Rodzina 500+”, a z drugiej, znaczący wzrost liczby rozpatrywanych wniosków, proponuje się zwiększenie kosztów obsługi, w wymiarze kwotowym, do ok. 350 mln zł i ustalenie ich na poziomie 0,85% otrzymanej dotacji celowej. W świetle większych wydatków budżetu państwa na świadczenia wychowawcze realizowane przez gminy (w wyniku zwiększonej liczby dzieci uprawnionych do świadczenia wychowawczego spowodowanej likwidacją kryterium dochodowego) zmiana ta oznaczać będzie zwiększenie, w wymiarze kwotowym, otrzymywanych przez gminy środków na realizację ustawy o ok. 20 mln zł rocznie, pomimo zmniejszenia wskaźnika procentowego.

Jednocześnie proponuje się w bieżącym roku ustalenie łącznych kosztów realizacji ustawy przez gminy na wyższym niż docelowy poziomie – ok. 412 mln zł (na co składać się będzie 1,5% otrzymanej dotacji celowej z budżetu państwa na realizację świadczenia wychowawczego w okresie 1 stycznia – 30 czerwca 2019 r. oraz 1,2% otrzymanej dotacji celowej z budżetu państwa na realizację świadczenia wychowawczego w okresie 1 lipca – 31 grudnia 2019 r.).

Wyższa w 2019 r. kwota przysługujących gminom środków na koszty obsługi związana jest z koniecznością przyjęcia dodatkowej, znaczącej liczby wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko w II półroczu 2019 r. (w szczególności

w pierwszych jego miesiącach), weryfikacją i rozpatrywaniem tych wniosków, przyznaniem uprawnień do świadczenia wychowawczego oraz wypłatami przyznanych świadczeń. Wnioski te w bieżącym roku nadal będą składane i rozpatrywane w okresie składania i rozpatrywania wniosków o ustalenie prawa do świadczenia dobrego startu, świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Ponadto pozostanie koniecznością rozpatrzenia, na podstawie przepisów dotychczasowych, wielu spraw wszczętych przed dniem 1 lipca 2019 r. i niezakończonych przed tą datą.

Jednocześnie proponuje się wprowadzenie przepisu przejściowego służącego zagwarantowaniu płynnego finansowania w roku 2019 zadań wynikających z ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i ograniczeniu ryzyka naruszenia obowiązujących reguł fiskalnych.

Proponuje się, aby projektowana ustawa weszła w życie z dniem 1 lipca 2019 r.

Problematyka regulowana w projekcie ustawy jest zgodna z przepisami prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, zgodnie z § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.).

Projektowana ustawa nie wywiera wpływu na sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), gdyż nie zawiera przepisów technicznych.

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248). W trybie art. 7 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa żaden z podmiotów nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem.

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Sekretarz Stanu Stanisław Szwed</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Olgierd Podgórski Dyrektor Departamentu Polityki Rodzinnej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, tel. 4616060</p>	<p>Data sporządzenia: 15 kwietnia 2019 r.</p> <p>Źródło:</p> <p>Nr w wykazie prac: UD493</p>
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Polityka rodzinna to jeden z najważniejszych obszarów działania obecnego Rządu. To docenienie i podkreślenie roli rodziny w społeczeństwie jako gwaranta wychowania dzieci – to rodzina jest naturalnym środowiskiem, w którym dorastają dzieci, to w rodzinie dzieciom przekazywana jest wiedza oraz umożliwia się im rozwój umiejętności.

Wsparcie rodzin poprzez instrumenty polityki rodzinnej jest inwestycją w kapitał ludzki, od którego w dużej mierze zależy kondycja państwa.

Od dnia 1 kwietnia 2016 r. na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134, z późn. zm.) realizowany jest Program „Rodzina 500+”. To program, który przyniósł zdecydowaną poprawę warunków materialnych rodzin oraz diametralnie odmienił postrzeganie roli państwa w kształtowaniu polityki rodzinnej.

Za diametralną zmianą postrzegania polityki rodzinnej państwa stoją zwiększone wydatki na rzecz polskich rodzin. W 2015 r. łączne wydatki budżetu państwa na rzecz rodzin wyniosły 1,78% Produktu Krajowego Brutto. W 2017 r. wyniosły one już 3,11% PKB. Jest to wzrost o 75%.

Znaczne środki finansowe corocznie przekazane z budżetu państwa na rzecz rodzin stanowią nie tyle pomoc dla rodziny, co inwestycję w rodzinę i są ściśle skorelowane z działaniami z obszaru podnoszenia wiedzy i wzrostu umiejętności oraz zmniejszania nierówności społecznych.

Działania Rządu w zakresie polityki rodzinnej koncentrują się w szczególności na trzech wymiarach:

- demografia, tj. wzrost liczby urodzeń,
- ograniczenie ubóstwa, w szczególności wśród dzieci,
- inwestycja w rodzinę (poprawa „jakości” kapitału ludzkiego).

Od momentu uruchomienia na program wydatkowano blisko 68 mld złotych (stan na luty 2019 r.). Obecnie z programu korzysta ponad 3,6 mln dzieci. W całej Polsce programem „Rodzina 500+” objętych jest 52% wszystkich dzieci do 18. roku życia.

Przyznawane z programu „Rodzina 500+” świadczenie wychowawcze na drugie i kolejne dziecko w wieku do ukończenia 18. roku życia przysługuje niezależnie od dochodu. Świadczenie wypłacane jest również na pierwsze lub jedyne dziecko w rodzinie, ale po spełnieniu kryteriów dochodowych – 800 złotych netto miesięcznie na osobę w rodzinie lub 1200 złotych netto miesięcznie na osobę w rodzinie, której członkiem jest dziecko niepełnosprawne.

Wobec poprawiającej się, na skutek działań Rządu, sytuacji budżetu państwa i istotnie większych wpływów do budżetu, możliwe jest objęcie programem „Rodzina 500+” wszystkich dzieci do 18. roku życia. Pozwoli to na poprawę jakości życia wszystkich polskich rodzin mających dzieci na utrzymaniu i stanowi dopełnienie kompleksowej polityki państwa dla polskich rodzin.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Jak wskazano powyżej program „Rodzina 500+” obejmie wszystkie dzieci do 18. roku życia. W związku z tym, w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci należy uchylić przepisy dotyczące wszystkich rozwiązań z zakresu kryterium dochodowego uprawniającego do świadczenia wychowawczego.

Dodatkowo proponuje się wprowadzenie następujących zmian w ustawach związanych z systemami wsparcia rodzin:

- przyznanie świadczenia z programu „Rodzina 500+” dzieciom umieszczonym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- wprowadzenie szczególnego, 3-miesięcznego terminu, liczonego od dnia urodzenia dziecka, na złożenie wniosku o świadczenie wychowawcze na nowo narodzone dziecko. Złożenie wniosku w tym terminie będzie skutkowało

przyznaniem świadczenia wychowawczego z wyrównaniem od dnia narodzin dziecka,

- wprowadzenie rozwiązania pozwalającego na przyznanie, z zachowaniem ciągłości, świadczenia wychowawczego drugiemu z rodziców dziecka w przypadku śmierci rodzica, któremu świadczenie zostało przyznane na dany okres,
- zmiana okresu świadczeniowego, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego.

Brak jest możliwości osiągnięcia celu projektowanych zmian za pomocą innych środków niż interwencja ustawodawcza.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Świadczenia skierowane do rodzin podobne do świadczenia wychowawczego funkcjonują w większości krajów Unii Europejskiej. W części krajów dostęp do świadczeń nie jest, podobnie jak w przypadku świadczenia wychowawczego, uzależniony od spełnienia kryteriów dochodowych. Świadczenia takie otrzymują rodziny zarówno w krajach „starej” Unii oraz niektórych krajach EFTA (w Austrii, Belgii, Holandii, Finlandii, Niemczech, Irlandii, Wielkiej Brytanii, Liechtensteinie, Luksemburgu, Szwecji, Szwajcarii, Norwegii, na Malcie), jak i w krajach, które dołączyły do UE w ciągu ostatnich kilkunastu lat (na Węgrzech, Słowacji, Litwie, Łotwie, w Estonii, Rumunii). Kwoty tych świadczeń są zróżnicowane, choć średnio w krajach „starej” Europy wyższe niż w nowych krajach.

Tabela. Przykładowe wartości świadczeń na dzieci w Unii Europejskiej oraz krajach EFTA bez kryterium dochodowego (w EUR)

	wysokość świadczenia (EUR)
Austria	114–165
Belgia	92–259
Estonia	55–100
Finlandia	94–172
Niemcy	194–225
Węgry	37–52
Irlandia	140
Liechtenstein	242–286
Litwa	30
Łotwa	11–50
Luksemburg	265–315
Norwegia	102
Rumunia	43–18
Słowacja	24
Szwajcaria	173–190
Szwecja	108
Holandia	201–287 (kwartalnie)
Wielka Brytania	67–101

Źródło: MISSOC.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Rodziny z dziećmi	4,4 mln rodzin z dziećmi – program „Rodzina 500+”	Szacunek na podstawie danych GUS, danych z programu „Rodzina 500+”, prognoza MRPiPS (DSR, DAE, DSZ)	Poprawa sytuacji materialnej poprzez wzrost dochodów (świadczenie wychowawcze)
Organy właściwe gmin i powiatów	2477 gmin, 380 powiatów	Dane administracyjne	Wyplata nowych świadczeń, obsługa wniosków o świadczenia.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy został przesłany Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, a także do konsultacji z następującymi partnerami społecznymi:

- 1) na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 263) do:
  - a) Forum Związków Zawodowych,
  - b) Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych,
  - c) NSZZ „Solidarność”;
- 2) na podstawie art. 16 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2015 r. poz. 2029, z późn. zm.) do:
  - a) Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej,
  - b) Konfederacji Lewiatan,
  - c) Związku Rzemiosła Polskiego,
  - d) Związku Pracodawców Business Centre Club,
  - e) Związku Przedsiębiorców i Pracodawców.

Ponadto na podstawie art. 5 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232) projekt został przesłany do Rady Dialogu Społecznego.

W trakcie konsultacji publicznych i opiniowania projektu ustawy uwagi zgłosili:

NSZZ Solidarność, BCC, Porozumienie Zielonogórskie, Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego. Ponadto uwagi zgłaszały również jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, urząd wojewódzki, pracownicy gminy realizujący świadczenie wychowawcze oraz jedna z fundacji działających na rzecz spraw alimentacyjnych.

Uwagi zostały poddane szczegółowej analizie i uwzględniono te, które były zgodne z kierunkami wprowadzanych zmian. Niemniej należy zauważyć, że uwagi koncentrowały się w zasadzie wyłącznie na projektowanych zmianach w zakresie kosztów obsługi świadczenia wychowawczego.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z ... r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	9 576	19 859	20 691	21 346	21 892	22 315	22 578	22 574	22 515	22 527	22 603	228 476
świadczenie wychowawcze	9 537	19 782	20 616	21 273	21 821	22 256	22 511	22 509	22 452	22 466	22 544	227 767
dotatki w wysokości świadczenia wychowawczego	39	77	75	73	71	59	67	65	63	61	59	709
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	-9 576	-19 859	-20 691	-21 346	-21 892	-22 315	-22 578	-22 574	-22 515	-22 527	-22 603	-228 476
świadczenie wychowawcze	-9 537	-19 782	-20 616	-21 273	-21 821	-22 256	-22 511	-22 509	-22 452	-22 466	-22 544	-227 767
dotatki w wysokości świadczenia wychowawczego	-39	-77	-75	-73	-71	-59	-67	-65	-63	-61	-59	-709
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania	Budżet państwa			
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Program 500+ (prognoza własna)			
	lata	przeciętna miesięczna liczba wypłacanych świadczeń bez zmian w tys.	przeciętna miesięczna liczba wypłacanych świadczeń po zmianach w tys.	w tym, przeciętna miesięczna liczba dodatków w wysokości świadczenia wychowawczego (na dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej z wyłączeniem placówek typu rodzinnego) w tys.
	2019	3 622	6 797	13
	2020	3 518	6 834	12
	2021	3 416	6 869	12
	2022	3 333	6 894	12
	2023	3 252	6 903	12
	2024	3 173	6 893	12
	2025	3 096	6 860	11
	2026	3 021	6 783	11
2027	2 947	6 699	11	
2028	2 875	6 629	10	
2029	2 805	6 571	10	
<p>Przeciętna liczba wypłacanych świadczeń została oszacowana z uwzględnieniem dotychczasowych zmian liczby świadczeniobiorców po rozpoczęciu kolejnego nowego okresu (z dotychczasowych obserwacji liczby świadczeń wychowawczych wynika, że w stosunku rocznym spada liczba świadczeń o ok. 2,1% w związku z kryterium dochodowym i taki spadek w wariantcie bez zmian został uwzględniony w kolejnych latach), udziału świadczeń zaległych z poprzednich okresów świadczeniowych, czynników demograficznych (przewidywana liczba urodzeń), migracji zagranicznych. Malejąca liczba uprawnionych do dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego wypłacanego dzieciom w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej wynika z dotychczasowej dynamiki i zakładanego postępu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej.</p>				
lata	wydatki na świadczenie wychowawcze wraz z kosztami obsługi przed zmianą w mln zł	wydatki na świadczenie wychowawcze (łącznie ze świadczeniami dla dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych) wraz z kosztami obsługi po zmianie w mln zł	w tym, wydatki na dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego (na dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej z wyłączeniem placówek typu rodzinnego) w mln zł	
2019	21 500*	31 076	39	
2020	21 362	41 221	77	
2021	20 744	41 435	75	
2022	20 239	41 585	73	
2023	19 747	41 639	71	
2024	19 266	41 581	59	
2025	18 797	41 375	67	
2026	18 340	40 914	65	
2027	17 894	40 409	63	
2028	17 458	39 985	61	
2029	17 032	39 635	59	
*środki zabezpieczone w budżecie państwa na realizację Programu „Rodzina 500+” w 2019 r.				

lata	wydatki na koszty obsługi (przed zmianą) w mln zł	wydatki na koszty obsługi (po zmianie) w mln zł
2019	330	412
2020	320	350
2021	311	352
2022	304	353
2023	296	354
2024	289	353
2025	282	352
2026	275	348
2027	268	343
2028	262	340
2029	255	337

Na konieczność wprowadzenia zmian w zakresie ustalania kosztów obsługi programu „Rodzina 500+” dla gmin wskazuje z jednej strony zwiększenie liczby składanych wniosków o świadczenia wychowawcze (z 2,5 mln wniosków na ok. 4,7 mln wniosków), a z drugiej znaczące uproszczenie wniosku i procedury ustalania prawa do świadczenia wychowawczego oraz rezygnacja z wydawania i wysyłania decyzji administracyjnych.

Zmiany wpływające na zmniejszenie pracochłonności oraz redukcję kosztów po stronie gminy:

- Krótszy wniosek**
Z uwagi na rezygnację z kryterium dochodowego przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego nastąpi zdecydowane skrócenie wniosku (zamiast obecnych 9 stron wniosek będzie liczył ok. 2–3 strony). Oznaczać to będzie istotne skrócenie czasu niezbędnego do wprowadzenia danych do systemu dziedzinowego
- Więcej wniosków składanych on-line**
Zaproponowane zmiany dodatkowo spowodują, tak jak to miało miejsce przy programie „Dobry start”, znaczne zwiększenie odsetka składanych przez rodziców wniosków poprzez kanały internetowe, co znacząco ułatwia realizatorom wydanie rozstrzygnięcia w sprawie (wniosek jest automatycznie zaczytywany do systemu bez konieczności jego ręcznego przepisania). W 2018 r. w programie „Dobry start” zostało złożonych ok. 50% wniosków on-line, natomiast w programie „Rodzina 500+”, z uwagi na bardziej skomplikowany, dłuższy wniosek takich wniosków było ok. 33%.
- Brak potrzeby badania dochodów członków rodziny**
Pracownicy gminni nie będą obciążeni koniecznością ustalania dochodów rodziny ubiegającej się o wsparcie w momencie startu okresu świadczeniowego. Zatem proponowana zmiana oznacza brak konieczności pozyskiwania z rejestrów podatkowych Ministerstwa Finansów danych dochodowych członków rodziny oraz z rejestrów ubezpieczeniowych ZUS i KRUS danych ubezpieczeniowych. W przypadku wielu rodzin osiągających dochody z gospodarstwa rolnego nie będzie również konieczności ustalania wielkości gospodarstwa rolnego ani opóźnień w realizacji wniosków od tych rodzin, związanych z oczekiwaniem na coroczną publikację we wrześniu przez GUS dochodu z ha przeliczeniowego gospodarstwa rolnego.
- Ograniczenie przypadków weryfikacji prawa do świadczenia wychowawczego w trakcie okresu świadczeniowego**
Pracownicy gminni nie będą obciążeni koniecznością weryfikacji prawa do świadczenia wychowawczego w trakcie okresu świadczeniowego z uwagi na utratę/uzyskanie dochodu. Obecnie w 66% przypadków (800 tys. postępowań), w trakcie okresu świadczeniowego, konieczna jest powtórna weryfikacja prawa do świadczenia z uwagi na utratę/uzyskanie dochodu.
- Likwidacja procedury ustalenia alimentów od drugiego rodzica w przypadku wniosków składanych przez osoby deklarujące samotne wychowywanie dziecka.**
Powyższe oznacza likwidację obowiązującej obecnie (500 tys. postępowań) czasochłonnej i kosztochłonnej procedury wystawiania i doręczania wezwań do uzupełnienia wniosku o tytuł wykonawczy ustalający alimenty.

- **Ograniczona sprawozdawczość**
Rezygnacja z kryterium dochodowego oznaczać będzie również, że znacznemu zmniejszeniu ulegnie zakres przekazywanych przez samorządy sprawozdań z realizacji ustawy. Zakres gromadzonych od gmin informacji/danych o realizacji świadczenia zmniejszy się o 50 pól (tj. o ok. 40% mniej pól). Ograniczony zostanie również zakres przekazywanych przez gminy Zbiorów Centralnych, gdzie z obecnych 15 tabel pozostanie jedynie 6.
- **Oprogramowanie do realizacji świadczenia**
Uproszczona procedura przyznawania świadczeń oznacza uproszczone programy do obsługi świadczenia bazujące praktycznie w całości na danych pozyskiwanych automatycznie z rejestrów centralnych (przede wszystkim z rejestru PESEL)
- **Brak decyzji administracyjnej**
Projekt przewiduje, na wzór bardzo dobrze przyjętego rozwiązania w programie „Dobry start”, rezygnację z wydawania i tym samym kosztownego doręczania decyzji administracyjnej przyznającej świadczenie (osoba otrzymywać będzie automatycznie generowaną i przesyłaną na adres poczty elektronicznej informację o przyznaniu świadczenia lub w przypadku braku poczty elektronicznej informację będzie mogła odebrać osobiście). W 2018 r. gminy wydały ponad 2,8 mln decyzji administracyjnych w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego.
- **Przesunięcie okresu świadczeniowego**
Dotychczasowe przepisy przewidywały, że rodziny składały wnioski o wszystkie świadczenia (świadczenie wychowawcze, świadczenie dobry start, świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego) w tym samym momencie (lipiec–wrzesień), co powodowało spiętrzenie pracy realizatorów świadczeń przede wszystkim w drugiej połowie roku, i co za tym idzie, nakładało na gminy potrzebę zwiększonej, w tym okresie, obsady kadrowej do realizacji wszystkich ww. zadań.
Przedkładany projekt przewiduje od 2021 r. znaczące przesunięcie momentu składania wniosków o świadczenia wychowawcze na nowy okres świadczeniowy (z lipca na luty), jak i samego okresu świadczeniowego (dotychczasowy październik–wrzesień na proponowany czerwiec–maj). Pozwoli to na bardziej racjonalne rozłożenie pracy w gminach realizujących świadczenia dla rodzin – dzięki różnym okresom rozpatrywania wniosków o ww. świadczenia na nowy okres nie będzie potrzeby zwiększania obsady kadrowej jedynie na kilka miesięcy w roku.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z ... r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	9 494	19 829	20 651	21 296	22 250	22 521	227 774
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Projektowana ustawa nie wywiera wpływu na sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
Niemierzalne								

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Korzyści dla rodzin stanowią wydatki budżetu państwa pomniejszone o koszty obsługi. Projektowane rozwiązania są korzystne dla osób z dziećmi niepełnosprawnymi, które wcześniej nie miały uprawnienia do świadczenia wychowawczego ze względu na niespełnienie kryterium dochodowego. Projektowana ustawa nie wpływa na sytuację osób starszych.
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
--	--

☒ zmniejszenie liczby dokumentów ☒ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
--	---

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
--	---

Komentarz: Uproszczenie przyznawania świadczeń wychowawczych przez brak konieczności weryfikowania dochodów uzyskiwanych przez rodziny.

9. Wpływ na rynek pracy

Brak wpływu.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
--	--	---

Omówienie wpływu	
------------------	--

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Projektowana ustawa wejdzie w życie z dniem 1 lipca 2019 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ewaluacja po trzech latach od wprowadzenia zmiany przez analizę sprawozdań rzeczowo-finansowych w zakresie liczby świadczeniobiorców świadczenia wychowawczego.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak.

Raport z konsultacji publicznych oraz opiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa z chwilą skierowania projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw do uzgodnień, konsultacji publicznych oraz opiniowania, ww. projekt został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

W trybie art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa żaden z podmiotów nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem ustawy.

W trakcie konsultacji publicznych i opiniowania projektu ustawy uwagi zgłosili: Małopolski Urząd Wojewódzki, Częstochowskie Centrum Świadczeń, GOPS w Brodnicy, GOPS w Głogowie, GOPS w Krościenku, GOPS w Spytkowicach, GOPS w Wejherowie, MOPS w Grudziądzu, MOPS w Długosiadle, MOPS w Ostródzie, MOPS w Puławach, MOPS w Sosnowcu, OPS w Dobrej, OPS w Goleniowie, OPS w Jędrzejowie, OPS w Nowogardzie, PCPR w Inowrocławiu, ROPS w Katowicach, UMiG w Stępnicy, Zabrzeńskie Centrum Świadczeń Rodzinnych, Polska Federacja Związkowa Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej, Związek Zawodowy Pracowników MOPR w Koninie, Porozumienie Zielonogórskie, NSZZ Solidarność, BCC, Fundacja KiDs. W ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego uwagi zgłosili: MOPS w Bielsku-Białej, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Unia Metropolii Polskich, Związek Powiatów Polskich.

Ponadto uwagi zgłaszali również pracownicy gminy realizujący świadczenie wychowawcze.

Wszystkie zgłoszone uwagi zostały poddane szczegółowej analizie i uwzględniono te, które były zgodne z kierunkami wprowadzanych zmian.

Niemniej należy zauważyć, że uwagi koncentrowały się w zasadzie wyłącznie na sprzeciwie wobec zmniejszenia % na koszty obsługi od otrzymanej dotacji na świadczenie wychowawcze. Obecnie ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci przewiduje, że koszty obsługi wynoszą 1,5% otrzymanej dotacji na świadczenie wychowawcze, a po

zmianach (docelowo) koszty obsługi mają wynosić 0,85% otrzymanej dotacji na świadczenie wychowawcze. Postulaty te nie mogły zostać uwzględnione. Należy tutaj przede wszystkim podkreślić, że z uwagi na dwukrotnie wyższą dotację na świadczenia wychowawcze (wzrost o co najmniej 20 mld zł w każdym roku) skutkiem wprowadzenia powyższej zmiany będzie wzrost środków na obsługę zadania. Projekt zakłada zwiększenie wydatków na obsługę świadczenia wychowawczego przez gminy (o ponad 80 mln zł w roku 2019). W kolejnych latach wzrost ten wynosić będzie od ok. 30 mln zł (wzrost o 9,4%) do ponad 80 mln zł (wzrost o 32,2%). Jednocześnie projekt zakłada zmianę wskaźnika ustalania kosztów obsługi programu dla gmin.

Na konieczność wprowadzenia zmian w zakresie ustalania kosztów obsługi programu „Rodzina 500+” dla gmin wskazuje z jednej strony zwiększenie liczby składanych wniosków o świadczenia wychowawcze (z 2,5 mln wniosków na ok. 4,7 mln wniosków), a z drugiej znaczące uproszczenie wniosku i procedury ustalania prawa do świadczenia wychowawczego oraz rezygnacja z wydawania i wysyłania decyzji administracyjnych.

Zmiany wpływające na zmniejszenie pracochłonności oraz redukcję kosztów po stronie gminy:

- **Krótszy wniosek**

Z uwagi na rezygnację z kryterium dochodowego przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego nastąpi zdecydowane skrócenie wniosku (zamiast obecnych 9 stron wniosek będzie liczył ok. 2-3 strony). Oznaczać to będzie istotne skrócenie czasu niezbędnego do wprowadzenia danych do systemu dziedzinowego.

- **Więcej wniosków składanych on-line**

Zaproponowane zmiany dodatkowo spowodują, tak jak to miało miejsce przy programie „Dobry start”, znaczne zwiększenie odsetka składanych przez rodziców wniosków poprzez kanały internetowe, co znacząco ułatwia realizatorom wydanie rozstrzygnięcia w sprawie (wniosek jest automatycznie zaczytywany do systemu bez konieczności jego ręcznego przepisania). W 2018 r. w programie „Dobry start” zostało złożonych ok. 50% wniosków on-line, natomiast w programie „Rodzina 500+”, z uwagi na bardziej skomplikowany, dłuższy wniosek takich wniosków było ok. 33%.

- **Brak potrzeby badania dochodów członków rodziny**

Pracownicy gminni nie będą obciążeni koniecznością ustalania dochodów rodziny ubiegającej się o wsparcie w momencie startu okresu świadczeniowego. Zatem

proponowana zmiana oznacza brak konieczności pozyskiwania z rejestrów podatkowych Ministerstwa Finansów danych dochodowych członków rodziny oraz z rejestrów ubezpieczeniowych ZUS i KRUS danych ubezpieczeniowych. W przypadku wielu rodzin osiągających dochody z gospodarstwa rolnego nie będzie również konieczności ustalania wielkości gospodarstwa rolnego ani opóźnień w realizacji wniosków od tych rodzin, związanych z oczekiwaniem na coroczną publikację we wrześniu przez GUS dochodu z ha przeliczeniowego gospodarstwa rolnego.

- **Ograniczenie przypadków weryfikacji prawa do świadczenia wychowawczego w trakcie okresu świadczeniowego**

Pracownicy gminni nie będą obciążeni koniecznością weryfikacji prawa do świadczenia wychowawczego w trakcie okresu świadczeniowego z uwagi na utratę/uzyskanie dochodu. Obecnie w 66% przypadków (800 tys. postępowań), w trakcie okresu świadczeniowego, konieczna jest powtórna weryfikacja prawa do świadczenia z uwagi na utratę/uzyskanie dochodu.

- **Likwidacja procedury ustalenia alimentów od drugiego rodzica w przypadku wniosków składanych przez osoby deklarujące samotne wychowywanie dziecka.**

Powyższe oznacza likwidację obowiązującej obecnie (500 tys. postępowań) czasochłonnej i kosztochłonnej procedury wystawiania i doręczania wezwań do uzupełnienia wniosku o tytuł wykonawczy ustalający alimenty.

- **Ograniczona sprawozdawczość**

Rezygnacja z kryterium dochodowego oznaczać będzie również, że znacznemu zmniejszeniu ulegnie zakres przekazywanych przez samorządy sprawozdań z realizacji ustawy. Zakres gromadzonych od gmin informacji/danych o realizacji świadczenia zmniejszy się o 50 pól (tj. o ok. 40% mniej pól). Ograniczony zostanie również zakres przekazywanych przez gminy Zbiorów Centralnych gdzie z obecnych 15 tabel pozostanie jedynie 6.

- **Oprogramowanie do realizacji świadczenia**

Uproszczona procedura przyznawania świadczeń oznacza uproszczone programy do obsługi świadczenia bazujące praktycznie w całości na danych pozyskiwanych automatycznie z rejestrów centralnych (przede wszystkim z rejestru PESEL).

- **Brak decyzji administracyjnej**

Projekt przewiduje, na wzór bardzo dobrze przyjętego rozwiązania w programie „Dobry start”, rezygnację z wydawania i tym samym kosztownego doręczania decyzji

administracyjnej przyznającej świadczenie (osoba otrzymywać będzie automatycznie generowaną i przesyłaną na adres poczty elektronicznej informację o przyznaniu świadczenia lub w przypadku braku poczty elektronicznej informację będzie mogła odebrać osobiście). W 2018 r. gminy wydały ponad 2,8 mln decyzji administracyjnych w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego.

- **Przesunięcie okresu świadczeniowego**

Dotychczasowe przepisy przewidywały, że rodziny składały wnioski o wszystkie świadczenia (świadczenie wychowawcze, świadczenie dobry start, świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego) w tym samym momencie (lipiec – wrzesień), co powodowało spiętrzenie pracy realizatorów świadczeń przede wszystkim w drugiej połowie roku i co za tym idzie nakładało na gminy potrzebę zwiększonej, w tym okresie, obsady kadrowej do realizacji wszystkich ww. zadań.

Przedkładany projekt przewiduje od 2021 r. znaczące przesunięcie momentu składania wniosków o świadczenia wychowawcze na nowy okres świadczeniowy (z lipca na luty), jak i samego okresu świadczeniowego (dotychczasowy październik – wrzesień na proponowany czerwiec – maj). Pozwoli to na bardziej racjonalne rozłożenie pracy w gminach realizujących świadczenia dla rodzin – dzięki różnym okresom rozpatrywania wniosków o ww. świadczenia na nowy okres nie będzie potrzeby zwiększania obsady kadrowej jedynie na kilka miesięcy w roku.

Warszawa, 15 kwietnia 2019 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE.920.355.2019 / 12 / as

dot.: RM-10-49-19 z 15.04.2019 r.

Pan Jacek Sasin
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia

o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw, wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z przedłożonym projektem ustawy pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Niezależnie od powyższej konkluzji, zwracam uwagę, że w stosunku do tekstu projektu ustawy przyjętego przez Stały Komitet Rady Ministrów, w projekcie przekazanym na Radę Ministrów projektodawca dokonuje nowej zmiany w art. 1 pkt 1 projektowanej ustawy (zmiana art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. c-e ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci). Obecnie proponuje się zmianę sformułowania: „jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej” na sformułowanie „jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”.

Proponowana zmiana przepisów nie ma wpływu na uwagi zgłoszone do *projektu ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci* w opinii Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 29 stycznia 2016 r. (DPUE.920.1785.2015/dl/9). Uwagi MSZ pozostają aktualne również wobec obecnie proponowanej zmiany.

1. Projektowany art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. c przyznaje prawo do świadczenia wychowawczego cudzoziemcom przebywającym na terytorium Polski na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielony w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji tylko, jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Polski. Prawa cudzoziemców, o których mowa w przywołanym przepisie uregulowane są w dyrektywie Rady 2009/50/WE w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu podjęcia pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji.

Zgodnie z art. 14 dyrektywy 2009/50/WE cudzoziemcom tym przysługuje równe traktowanie z obywatelami państwa przyjmującego w zakresie przepisów prawa krajowego dotyczących działań zabezpieczenia społecznego określonych w rozporządzeniu (EWG) nr 1408/71, które

zastąpione rozporządzeniem (WE) 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Przyjmując, że projektowane świadczenie wychowawcze jest świadczeniem rodzinnym w rozumieniu przepisów rozporządzenia 883/2004, należy uznać, że objęte jest ono obowiązkiem zapewnienia równego traktowania.

Ponieważ w odniesieniu do obywateli polskich projektowana ustawa przewiduje przyznawanie świadczenia wychowawczego bez względu na miejsce zamieszkania dzieci, zasada równego traktowania wymaga podobnego traktowania cudzoziemców, do których zastosowanie mają przepisy dyrektywy 2009/50/WE.

2. Analogiczną uwagę należy zgłosić do projektowanego brzmienia art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. d ustawy. Przepis ten dotyczy cudzoziemców posiadających kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy” i podobnie jak art. 1 ust. 2 lit. c ustawy uzależnia przyznanie świadczenia od zamieszkiwania cudzoziemca wraz z dziećmi na terytorium Polski.

Dyrektywa 2011/98/UE w sprawie procedury jednego wniosku o jedno zezwolenie dla obywateli państw trzecich na pobyt i pracę na terytorium państwa członkowskiego oraz w sprawie wspólnego zbioru praw dla pracowników z państw trzecich przebywających legalnie w państwie członkowskim, ustanawia zasadę traktowania pracowników z państwa trzeciego na równi z obywatelami państwa członkowskiego, na którego terytorium przebywają – m.in. w zakresie działań zabezpieczenia społecznego określonych w rozporządzeniu 883/2004 (art. 12 ust. 1 lit. e dyrektywy 2011/98/UE).

3. Analogiczną uwagę należy powtórzyć także w stosunku do projektowanego art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. e ustawy. Przepis ten dotyczy cudzoziemców posiadających zezwolenie na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa (art. 139a i 139o ustawy o cudzoziemcach). Także w tym przypadku przyznanie świadczenia jest uzależnione od zamieszkiwania cudzoziemca wraz z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Również dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/66/UE w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa, ustanawia zasadę traktowania pracowników z państwa trzeciego na równi z obywatelami państwa członkowskiego, na którego terytorium przebywają – m.in. w zakresie działań zabezpieczenia społecznego określonych w rozporządzeniu 883/2004 (art. 18 ust. 2 lit. c dyrektywy).

Z poważaniem

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
[Podpis]
Dyrektor Generalny

Do wiadomości:

Pani Elżbieta Rafalska

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej